

ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ТА ШЛЯХИ ЇЇ ПІДВИЩЕННЯ

УДК 330.142.211.4

Білоголовко О.О.
Студент 4 курсу 1 групи
факультету економіки і права
ХНЕУ ім. С. Кузнеця

У сучасних умовах успішно та ефективно розвиватися та функціонувати можуть тільки ті підприємства, які ефективно користуються своєю ресурсною базою. Діяльність будь-якого підприємства повинна бути рентабельна і метою будь-якого виробництва є отримання прибутку. Створення підприємств потребує значних грошових вкладень та раціонального використання основних засобів.

Основні засоби значною мірою впливають на отримання високого прибутку, що є головною ціллю створення та функціонування будь-якого підприємства. Відповідно до місії та стратегії розвитку організації, а також ситуації на зовнішніх ринках, необхідно формування раціональної структури основних засобів підприємства та забезпечення їх відтворення.

Дослідженню ефективності використання основних засобів присвячені праці багатьох вітчизняних науковців, серед яких можна виділити наступних: Ковальчук І.В., Мацибора В.І., Яшан Ю.В., Лич Н.М. та інш. Проте, варто зазначити, що дослідження потребує подальшого уточнення та вдосконалення.

Метою дослідження є виявлення ефективних шляхів підвищення використання основних засобів.

Головна мета доцільного використання основних засобів підприємства – це можливість збільшити обсяги виробництва продукції без додаткових капітальних вкладень, прискорити процес оновлення основних засобів, зменшити втрати від зносу виробничих потужностей та обладнання, а також зменшити витрати у розрахунку на одиницю

продукції. Все це в цілому забезпечить суттєве підвищення прибутку підприємства та позитивно вплине на його розвиток.

Вчені-економісти класифікують основні засоби виробничого призначення за техніко-економічними показниками та поділяють нову техніку на три групи [1]. Перша група – це нова техніка, яка розроблена на основі наукових відкриттів та винаходів. Друга група – це нова техніка, розроблена на базі діючої техніки та технології, проте зі значним покращенням техніко-економічних показників. Третя група – техніка, розроблена на базі модернізації вже діючої техніки.

Отже, саме структура основних засобів, які використовуються у виробничому процесі, впливає на технічну оснащеність виробництва і технічну озброєність праці, а також в певній мірі і на ефективність капітальних вкладень.

Від вирішення проблеми підвищення ефективності використання основних засобів підприємства залежить його фінансовий стан та конкурентоспроможність на ринку. Це важлива проблема в нашій державі в сучасних умовах розвитку економіки. Конкурентне ринкове середовище вимагає від підприємства постійного вдосконалення, набуття конкурентних переваг. Ковальчук І.В. виділила основні шляхи їх отримання [2]:

- 1) стати кращим самому через вживання заходів щодо удосконалення власної діяльності та підвищення її ефективності.
- 2) безпосередньо послабити конкурентів.
- 3) змінити ринкове середовище.

Основним засобом отримання конкурентних переваг є підвищення ефективності власної діяльності через те, що його реалізація потребує відносно незначних зусиль.

Ефективність використання основних засобів відіграє важливе значення для розвитку діяльності кожного підприємства, оскільки збільшується його економічний потенціал і виробничі можливості, підвищується технічний рівень виробництва та збільшуються темпи зростання продуктивності праці, поліпшується якість продукції та інші показники.

Для вирішення завдання підвищення використання основних фондів та отримання бажаних результатів у діяльності підприємства повинні бути розроблені конкретні шляхи, спрямовані на поліпшення використання основних засобів, практичне застосування яких дасть змогу використовувати наявні на підприємствах резерви підвищення їх ефективності, а також визначити основні чинники, що сприятимуть цьому [3].

Головною ознакою підвищення рівня ефективного використання основних засобів підприємства є зростання обсягу виробництва продукції. Всю сукупність технічних, організаційних та економічних заходів щодо кращого використання основних засобів підприємства можна умовно поділити на дві групи, згідно наказу Мінфіну [4]:

- 1) Збільшення екстенсивного завантаження.
- 2) Підвищення інтенсивного навантаження.

Від рівня використання виробничих засобів значною мірою залежать розвиток і темпи виробництва підприємства, зниження собівартості продукції та підвищення рентабельності. Використання ресурсних чинників дає змогу підприємству розробити програму заходів, яка спрямована на підвищення ефективності діяльності за рахунок власних можливостей.

Таким чином, можна запропонувати такі шляхи підвищення використання основних засобів:

- 1) впровадження заходів НТП, вдосконалення технологічних процесів, упровадження у виробничий процес мало стадійних та безперервних процесів, укрупнення потужностей тощо;
- 2) удосконалення виробничої структури основних виробничих засобів, тобто збільшення частки активної частини засобів;
- 3) поліпшення якості обладнання та удосконалення засобів праці, підвищення його довговічності та надійності;
- 4) прискорення оновлення основних засобів, поліпшення організації проведення їх ремонтів;
- 5) прискорення освоєння виробничих потужностей, усунення недоробок;

- 6) дотримання пропорційності між окремими стадіями виробництва;
- 7) зменшення часу простоїв обладнання у зв'язку з проведенням ремонтних робіт;
- 8) реконструкція виробництва та його технічне переозброєння;
- 9) розширення виробничих потужностей;
- 10) нове будівництво технологічно завершених виробничих потужностей;
- 11) здешевлення будівництва приміщень і споруд, використання місцевих будівельних матеріалів;
- 12) раціональна спеціалізація та концентрація виробництва тощо.

Щоб використання основних засобів було справді економічно вигідним та ефективним, необхідно не тільки стежити за його технічним станом, а й залучати фахівців при проведенні складних ремонтів; визначати ринки виробництва; залучати спеціалістів маркетингового відділу; підвищувати рівень спеціалізації виробництва; застосовувати передові технології; усувати простої; модернізувати устаткування; поліпшувати склад, структуру й стан основних засобів підприємства; удосконалювати планування, управління й організацію праці та виробництва; знижувати фондомісткість; підвищувати фондівіддачу та продуктивність праці на підприємстві; підвищувати якості ремонтів; підписувати договори поставок продукції, вивчати кон'юктуру ринку збуту, стежити за змінами на валютному ринку, а також у разі потреби застосовувати орендоване устаткування з метою підвищення ефективності виробництва [5].

Отже, поліпшення використання основних засобів безпосередньо позначається та впливає на зниження собівартості виготовлюваних виробів, а в кінцевому підсумку дає змогу збільшити прибуток підприємства та підвищити рівень рентабельності його діяльності.

Важливою задачею розвитку підприємства є забезпечення процесу виробництва за рахунок підвищення його ефективності та повного використання всіх можливих резервів, а також при наявності необхідних засобів та матеріальних умов. Для цього необхідно доцільно та раціонально використовувати основні засоби підприємства та його

виробничі потужності. За допомогою цих засобів людина може впливати на предмети праці з метою перетворення матеріальних ресурсів у готовий продукт.

Таким чином, автором було запропоновано шляхи підвищення використання основних засобів, які можна використати для розробки програми заходів, яка спрямована на підвищення ефективності діяльності підприємства за рахунок власних можливостей.

У подальших дослідженнях автор планує зосередити увагу на аналізі підвищення ефективності процесу виробництва та повного використання всіх можливих резервів підприємства.

Література

1. Лыч Н. М., Розенплентер А. Э., Фиалко Г. А. Экономика машиностроительной промышленности: Учебник для вузов. – 2-е изд., перераб. и доп. / Н. М. Лыч, А. Э. Розенплентер, Г. А. Фиалко. – Киев: Вища школа. Головное изд-во, 2007. – 328 с.

2. Ковальчук І. В. Економіка підприємства : навч. посібник / І. В. Ковальчук. - К. : Знання, 2008. - 679 с.

3. Мацибора В. І. Економіка підприємства : навч. посіб. для вузів / В. І. Мацибора, В. К. Збарський, Т. В. Мацибора. – К. : Каравела, 2008. – 312 с.

4. Наказ Мінфіну від 18.03.2011 р. №372 “Про затвердження Змін до деяких П(с)БО” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mia.kiev.ua/ua/law-news/76-gaap-ukraine.html>

5. Яшан Ю. В. - Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки, 2012, вип. 22, ч.ІІ - Напрямки підвищення ефективності відтворення і використання основних засобів. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://www.kntu.kr.ua/doc/zb_22\(2\)_ekon/stat_20_1/66.pdf](http://www.kntu.kr.ua/doc/zb_22(2)_ekon/stat_20_1/66.pdf)

Науковий керівник,
д.е.н, професор

Шиян Д.В.

Опубліковано в авторській редакції